

Toets nieuw Associate degree-programma Communicatie Avans Hogeschool

28 juni 2017

NVAO beperkte Toets nieuw Ad-programma
Adviesrapport

Inhoud

1	Samenvattend advies	3
2	Werkwijze panel	5
3	Beschrijving van het programma	6
	3.1 Algemeen	6
	3.2 Profiel instelling	6
	3.3 Profiel Ad-programma	6
4	Ad-programmabeoordeling	8
	4.1 Beoogde eindkwalificaties	8
	4.2 Onderwijsleeromgeving	11
	4.3 Toetsing	15
	4.4 Algemene conclusie over de kwaliteit van het Ad-programma	16
	4.5 Aanbevelingen	18
5	Overzicht oordelen	19
	Bijlage 1: Samenstelling panel	20
	Bijlage 2: Programma locatiebezoek	22
	Bijlage 3: Overzicht van bestudeerde documenten	24
	Bijlage 4: Lijst met afkortingen	25

1 Samenvattend advies

Het nieuwe Associate degree-programma Communicatie van Avans (verder AdCom) is een tweejarige deeltijdopleiding op het gebied van communicatie. De opleiding richt zich op werkenden met een mbo-4-, havo- of vwo-vooropleiding, met enkele jaren werkervaring als communicatiemedewerker. De studenten kunnen in twee jaar een erkend diploma behalen met de optie door te stromen naar de bachelor.

De eindkwalificaties van de AdCom komen overeen met die van de bacheloropleiding Communicatie, maar verschillen in niveau. Het gaat om de volgende zes competenties: Onderzoeken & rapporteren, Ontwikkelen & adviseren, Creëren & realiseren, Plannen & organiseren, Representeren & communiceren en Reflecteren & professionaliseren. De studenten van de AdCom behalen de competenties op taak- of opdrachtniveau; dat ligt tussen instructieniveau (mbo4-communicatie) en resultaatniveau (de bachelor).

De eindkwalificaties sluiten aan bij de wensen van het beroepenveld, dat behoefte heeft aan uitvoerende communicatiemedewerkers die beschikken over een 'hands-on-mentaliteit'. In dat kader vraagt het panel zich af of de competenties (en de leeruitkomsten die daaruit voortvloeien) voldoende aansluiten bij de behoeften van het werkveld. Het panel is van mening dat praktische competenties op het gebied van online communicatie meer gewicht zouden moeten hebben, evenals competenties op het gebied van schrijfvaardigheid (waaronder spelling) en beeldselectie en -realisatie.

Het programma bestaat uit vijf onderwijseenheden (blokken) per jaar. Zo'n eenheid bestaat uit twee of meer leerarrangementen over hetzelfde onderwerp (bijvoorbeeld Identiteit & imago). Om het onderwijs zo flexibel mogelijk in te richten, zijn de eindkwalificaties vertaald naar leeruitkomsten. Deze leeruitkomsten leggen vast wat een student moet weten, begrijpen en kunnen. De studenten krijgen het onderwijs aangeboden in de vorm van blended learning: een combinatie van contactonderwijs, werkplek-leren en online onderwijs.

Het panel is van mening dat de combinatie van leeruitkomsten en leerarrangementen de opleiding flexibel maakt en structuur geeft. De blokboeken die de opleiding gebruikt, zijn van hoge kwaliteit. Wel heeft het panel een aantal kanttekeningen bij de actualiteit van het programma en het praktische karakter ervan. Bij de actualiteit gaat het vooral om de ontwikkelingen op het gebied van online communicatie en de overgang van een tekst- naar een beeldcultuur. Bij het praktische karakter is de schrijfvaardigheid van de studenten een aandachtspunt, evenals bekendheid met veel gebruikte programma's voor bijvoorbeeld beeldbewerking (Photoshop) of dataverzameling (Excel). Het panel adviseert de opleiding om hieraan meer aandacht te geven.

De flexibiliteit waar de opleiding naar streeft, is in de praktijk nog beperkt. De volgorde van de blokken ligt vast als het gaat om het contactonderwijs; studenten die voor een bepaald blok een vrijstelling krijgen, kunnen geen andere blokken naar voren halen. Wel kunnen studenten onder voorwaarden op vier momenten instromen en kunnen ze op verschillende locaties onderwijs volgen. De docenten geven aan dat het curriculum klaar is voor meer flexibiliteit, maar dat er een bepaalde kritische massa nodig is om hier praktische invulling aan te geven.

De docenten van de AdCom zijn afkomstig uit het beroepenveld en beschikken minimaal over een hbo-bachelor. Het panel heeft met genoegen kennisgemaakt met het docententeam en is onder de indruk van de betrokkenheid, het enthousiasme en de vernieuwingsgezindheid van de docenten.

Het panel heeft het toetsprogramma en een aantal voorbeeldtoetsen bekeken. Daaruit leidt het panel af dat er voldoende variatie in toetsvormen is. Verder stelt het panel vast dat de toetsen valide zijn en aansluiten bij de leeruitkomsten. De toetsen worden beoordeeld aan de hand van beoordelingscriteria die zijn vastgelegd in toetsmatrizen.

De toetsen in de AdCom zijn leerwegaafhankelijk. Een student die de leeruitkomst buiten de opleiding heeft gerealiseerd, kan de toets doen zonder het bijbehorende leerarrangement te hebben gevolgd. Daarnaast kunnen studenten vrijstellingen krijgen op basis van EVLUKS (Eerder Verworven Leeruitkomsten). Studenten die in aanmerking willen komen voor een vrijstelling, stellen een portfolio samen om hun aanvraag te onderbouwen. De portfolio wordt beoordeeld door een valideringscommissie van docenten onder voorzitterschap van een lid van de examencommissie.

Samenvattend komt het panel tot de conclusie dat de AdCom van een voldoende niveau is. Met de AdCom beschikt Avans over een goed doordachte en brede communicatieopleiding voor studenten met enkele jaren werkervaring. De beoogde eindkwalificaties zijn voldoende geconcretiseerd en zijn afgestemd met het werkveld. Het programma is praktisch, samenhangend en stelt de studenten in staat om deze eindkwalificaties te behalen. Verbetering valt in de visie van het panel te bereiken door de opleiding actueler en praktischer te maken, vooral op het gebied van online communicatie en schrijfvaardigheid. De basis voor een meer flexibele invulling van de opleiding is gelegd met het werken met leeruitkomsten en de leerwegaafhankelijke toetsing.

Het panel komt tot het eindoordeel **voldoende** ten aanzien van de kwaliteit van het nieuwe Associate-degreeprogramma Communicatie van Avans Hogeschool en adviseert de NVAO om overeenkomstig te besluiten.

Den Haag, 28 juni 2017

Namens het panel ter beoordeling van de beperkte Toets nieuw
Associate-degreeprogramma Communicatie van Avans Hogeschool,

Prof.dr. J.M. Pieters
(voorzitter)

Drs. E.J. van der Spek
(secretaris)

2 Werkwijze panel

Op 1 februari 2017 heeft de NVAO het verzoek om toetsing van het nieuwe associate-degreeprogramma Communicatie ontvangen van Avans Hogeschool in Breda. Voor de beoordeling van deze aanvraag heeft de NVAO het volgende panel samengesteld:

- Prof. dr. J.M. (Jules) Pieters, Emeritus hoogleraar Onderwijskunde en Toegepaste Psychologie aan de Universiteit Twente (voorzitter);
- Drs. F.W. (Frits) Dillingh, oud-hoofddocent Communicatie aan CH Windesheim, voorzitter domeinexamencommissie Communicatie, Moderne Vreemde talen en Europese Studies van LOI Hogeschool, lid van de centrale examencommissie van LOI Hogeschool (lid);
- Drs. W.J. (Wil) Michels, docent communicatie bij Fontys Hogescholen, Open Universiteit Nederland, Kluwer Vlaanderen en docent/examinator aan SRM, auteur. eigenaar van Michels Communicatie (lid);
- De heer W.M. (Matthijs) Rouw, student hbo-ba Communicatie aan CH Windesheim (student-lid).

Het panel werd bijgestaan door Ed Lansink, beleidsmedewerker NVAO, procescoördinator en Erik van der Spek, mede-eigenaar van Hendriks Van der Spek, secretaris.

Bij de toetsing heeft het panel het Beoordelingskader voor de beperkte Toets nieuwe Ad-programma van de NVAO (Stcrt. 2014, nr 9832) in acht genomen.

Het panel heeft zich aan de hand van de verstrekte documenten op de beoordeling voorbereid. Op 6 juni 2017 is het panel bij elkaar geweest. Tijdens deze bijeenkomst zijn de bevindingen van het panel besproken en zijn de vragen en discussiepunten voor het locatiebezoek in kaart gebracht. Een deel van deze vragen is vervolgens naar de instelling gestuurd met het verzoek de antwoorden op deze vragen, evenals een aantal aanvullende bijlagen, voorafgaand aan het locatiebezoek bij het panel aan te leveren. In bijlage 3 van dit adviesrapport is een overzicht opgenomen van documenten die het panel heeft ontvangen.

Op 15 juni 2017 heeft het panel een locatiebezoek afgelegd bij Avans Hogeschool in Breda. Tijdens dit bezoek is het panel in verschillende gespreksrondes van nadere informatie voorzien en zijn de vragen aan de orde gesteld. Het panel heeft gesproken met vertegenwoordigers van het opleidingsmanagement, het werkveld, de examencommissie en opleidingscommissie en het docententeam. Zie voor meer informatie bijlage 2, *Programma locatiebezoek*. Na afloop van de gesprekken heeft het panel de bevindingen en overwegingen besproken en vertaald naar voorlopige conclusies. Aan het eind van het bezoek heeft de panelvoorzitter die conclusies mondeling teruggekoppeld naar de instelling.

Op basis van de bevindingen, overwegingen en conclusies heeft de secretaris een conceptadvies opgesteld dat aan de panelleden is voorgelegd. Vervolgens heeft het panel dit concept van commentaar voorzien, waarna het conceptrapport is vastgesteld door de voorzitter. Het adviesrapport is op 28 juni aan de instelling voorgelegd ter controle op feitelijke onjuistheden. De instelling heeft op 5 juli 2017 gereageerd op het adviesrapport. Deze reacties zijn verwerkt in het definitieve rapport, dat is vastgesteld door de voorzitter. Het panel heeft dit advies in volledige onafhankelijkheid opgesteld en op 6 juli 2017 aan de NVAO aangeboden.

3 Beschrijving van het programma

3.1 Algemeen

Instelling:	Avans Hogeschool
Ad-programma:	Communicatie
Variant(en):	deeltijd
Afstudeerrichtingen:	n.v.t.
Locatie(s):	Breda, 's-Hertogenbosch, Tilburg
Studieomvang (EC):	120 EC
CROHO-onderdeel:	Economie
Graad:	AD

3.2 Profiel instelling

Avans Hogeschool verzorgt hoger beroepsonderwijs in Noord-Brabant in drie steden: Breda, 's-Hertogenbosch en Tilburg. De instelling is ontstaan in 2004 door een fusie tussen Hogeschool Brabant en Hogeschool 's-Hertogenbosch. Avans biedt in 2017 54 opleidingen aan die verdeeld zijn over 20 academies. Deze academies zijn ingedeeld in 10 sectoren: Economie en Bedrijf, Techniek, Gedrag en Maatschappij, Gezondheid, Exact en Informatica, Kunst en Cultuur, Recht en Bestuur, Onderwijs en Opvoeding, Aarde en milieu en Taal en Communicatie. Voor onderzoek beschikt Avans over zes expertisecentra en ruim 25 lectoraten.

Per 1 oktober 2016 bedroeg het totaal aantal studenten 29.463. Het totale aantal medewerkers bedroeg ongeveer 2.800.

Avans Hogeschool heeft volgens het aanvraagdossier de ambitie om een toonaangevende rol te spelen in het opleiden op hbo-niveau van werkenden. Daarbij is Avans ervan doordrongen dat deeltijdstudenten een specifieke doelgroep vormen, die op eigen wijze benaderd dient te worden en op de doelgroep afgestemd onderwijs dient te krijgen. Avans beschouwt het als haar maatschappelijke verantwoordelijkheid te investeren in de ontwikkeling van vraaggericht, flexibel deeltijdonderwijs voor de werkende student. De aanvraag voor het Ad-programma communicatie moet in dit perspectief worden gezien.

Zowel het Ad-programma als de bacheloropleiding Communicatie maken deel uit van Avans Academie. Hierin zijn alle deeltijdopleidingen ondergebracht. Dat houdt dus in dat de deeltijdopleidingen losstaan van de corresponderende voltijdopleidingen.

3.3 Profiel Ad-programma

Het nieuwe Ad-programma Communicatie van Avans (verder AdCom) staat naast de bestaande deeltijdopleiding Bachelor of Communications. Met deze nieuwe opleiding wil Avans werkenden in twee jaar tijd op operationeel en tactisch niveau (EQF 5) opleiden. De studenten kunnen dus in twee jaar een erkend diploma behalen met de optie door te stromen naar de bachelor.

De opleiding richt zich op werkenden met een mbo-4-, havo- of vwo-vooropleiding, met enkele jaren werkervaring als communicatiemedewerker, die een volgende stap in hun carrière willen maken. Een communicatiemedewerker op Ad-niveau is in staat te reflecteren en kritische vragen te stellen, verbanden te leggen en adviserend op te treden. Hij of zij

heeft geleerd vanuit tactisch perspectief communicatievraagstukken te benaderen en op te lossen.

Het programma dat de student AdCom volgt bestaat uit vijf onderwijseenheden (blokken) per jaar. Dit programma komt overeen met de eerste twee jaar van de deeltijd bacheloropleiding Communicatie. De studenten krijgen het onderwijs aangeboden in de vorm van *blended learning*: een combinatie van contactonderwijs, werkplekleren en online onderwijs.

Avans sluit met de aanvraag aan bij de landelijke ontwikkelingen rondom een 'Leven Lang Leren'. Avans neemt daarbij deel aan de pilot Flexibilisering van het ministerie van OC&W. Deze pilot is gericht op de ontwikkeling van nieuw en flexibel deeltijdonderwijs voor werkenden.

De opleiding AdCom is nieuw voor Avans Hogeschool. In Nederland worden verschillende Ad-programma's aangeboden met een verwante inhoud. Schoevers biedt een Ad-programma Marketingcommunicatie aan, de hogescholen InHolland en Hogeschool Rotterdam bieden een Ad-programma Crossmediale Communicatie aan. Het AdCom-programma van Avans is de eerste algemene communicatie-opleiding op Ad-niveau in Nederland.

4 Ad-programmabeoordeling

Van toepassing is het Kader voor de beperkte Toets nieuw Ad-programma van de NVAO (Stcrt. 2014, nr 9832). Dit kader wordt gebruikt als de instelling beschikt over een positief oordeel over de instellingstoets kwaliteitszorg.

4.1 Beoogde eindkwalificaties

4.1.1 Standaard 1

De beoogde eindkwalificaties van het Ad-programma zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Bevindingen

De AdCom is opgebouwd rondom de volgende zes competenties:

1. Onderzoeken & rapporteren
2. Ontwikkelen & adviseren
3. Creëren & realiseren
4. Plannen & organiseren
5. Representeren & communiceren
6. Reflecteren & professionaliseren

Deze competenties zijn afgeleid van het Landelijk Overleg Communicatie Opleidingen LOCO. De competenties worden gedragen door de Vereniging Hogescholen, NQA en de NVAO. Avans hanteert dezelfde competenties ook voor de bacheloropleiding. Het verschil is dat de studenten van de AdCom de competenties op een lager niveau moeten behalen; in termen van de beroepsvereniging Logeion is dat het taak- of opdrachtniveau. Dat ligt tussen het instructieniveau (mbo4-communicatie) en het resultaatniveau (de bachelor). In het European Qualifications Framework (EQF) heeft de AdCom niveau EQF 5; ook dat ligt in tussen mbo-niveau (EGF 4) en bachelorniveau (EQF 6). De afgestudeerde van AdCom is dus vooral uitvoerend werkzaam, maar moet wel begrip hebben van beslissingen en plannen op strategisch niveau om zijn werk goed te kunnen doen.

Ten opzichte van het LOCO heeft Avans de competenties voor de AdCom op een aantal punten aangepast. Zo is aan de competentie 'Onderzoeken' ook 'Rapporteren' toegevoegd: wie onderzoek doet, moet daarover ook kunnen rapporteren. Daarnaast heeft Avans de competentie 'Reflecteren en professionaliseren' toegevoegd. De instelling is van mening dat deze competentie essentieel is om het Ad-niveau te bereiken, en dat reflecteren een vaardigheid is die de studenten moeten leren en oefenen. Het panel kan zich hierin vinden.

De competenties zijn niet afgestemd in internationaal verband; in het buitenland zijn geen vergelijkbare opleidingen te vinden. Het LOCO heeft bij de ontwikkeling van de eigen set competenties wel gekeken naar de (internationale) Dublin-descriptoren. Indirect werken die dus ook door in de competenties die Avans hanteert.

De competenties zijn wel afgestemd met het werkveld. Dat is in eerste instantie gebeurd via de beroepsvereniging Logeion, die in samenwerking met het werkveld de zogenoemde BeroepsFunctieProfielen (BNP) heeft ontwikkeld. Deze profielen corresponderen met de competenties die in de AdCom gehanteerd worden. Daarnaast heeft de opleiding eigen marktonderzoek verricht, het 'Marktonderzoek Associate Degree Communicatie' (april

2016). Tot slot is er een werkveldcommissie die de opleiding adviseert over het opleidingsprofiel.

De afgestudeerden van de AdCom zullen in eerste instantie uitvoerende functies op communicatiegebied gaan vervullen. De vertegenwoordigers van het werkveld noemen functies als webcare-medewerker, contentmanager, webbeheerder of medewerker eventmarketing. Vaak zal dat zijn in mkb-bedrijven en de nadruk ligt op de sector zakelijke dienstverlening. Daarnaast gaat het ook om generieke functies, zoals bureau manager.

De vertegenwoordigers van het werkveld geven aan dat er veel behoefte is aan deze categorie medewerkers. Deze behoefte blijkt ook uit een onderzoek in opdracht van YACHT naar de ontwikkelingen in de banenmarkt, en uit een onderzoek van het UWV naar de groei van de werkgelegenheid binnen het bedieningsgebied van Avans Deeltijd.

Overwegingen

Het panel heeft uitgebreid met vertegenwoordigers van de opleiding gesproken over het eigen karakter van de AdCom en de verschillen met de bacheloropleiding Communicatie. Zoals gezegd hanteren de beide opleidingen dezelfde set competenties, maar op een verschillend niveau. Beide opleidingen hebben zelfstandige uitstroomniveaus, maar studenten moeten ook kunnen doorstromen, net als van een bachelor- naar een masteropleiding. Avans hanteert daarom doorlopende leerlijnen van AdCom naar bachelor (een principe, dat bij Avans 2+2 wordt genoemd, hanteert Avans bij alle deeltijdopleidingen).

In de praktijk komt het erop neer dat de AdCom een voortzetting is van eerste twee jaar van de deeltijd bacheloropleiding. Dit stelt studenten in staat om na twee jaar een diploma te behalen, ook als ze de bacheloropleiding niet afronden. Wat betreft eigenstandigheid verschilt het Ad-programma van de eerste twee jaren van de voltijdse bachelor.

Meer inhoudelijk heeft het panel met de vertegenwoordigers van de opleiding gesproken over de plaats van onderzoek binnen de opleiding. Uit dit gesprek is gebleken dat de invulling van onderzoek in de AdCom beperkt is. Adviseren en onderzoek komen wel aan de orde, maar zijn dan gericht op het afstemmen van middelen en boodschappen op doelstellingen en doelgroepen. Het panel kan zich vinden in deze invulling.

Een belangrijke vernieuwing die met de ontwikkeling van de AdCom in gang is gezet, is de vertaling van eindkwalificaties in leeruitkomsten. Leeruitkomsten beschrijven, volgens het aanvraagdossier, wat een student wordt geacht te weten, te begrijpen en te kunnen na afronding van een leerperiode: "Een leeruitkomst is een betekenisvol geheel van kennis, inzicht en vaardigheden die zijn vereist om een bepaald aantal studiepunten te behalen." Werken met leeruitkomsten maakt het bovendien mogelijk om de opleiding flexibel in te richten. Dit stelt studenten eenvoudiger in staat om eerder verworven kennis en vaardigheden te laten waarderen en erkennen. Die flexibiliteit sluit weer goed aan bij de uitgangspunten van een Leven Lang Leren, die bij uitstek relevant zijn voor de (werkende) doelgroep van de AdCom. Het panel is van mening dat Avans hiermee een goede keuze heeft gemaakt en is positief over zowel het werken met leeruitkomsten als de flexibele onderwijsopzet. Wel is het panel van mening dat beide ontwikkelingen nog in de kinderschoenen staan; hierop gaan we uitgebreider in bij de Onderwijsleeromgeving (standaard 2).

De eindkwalificaties sluiten volgens de opleiding aan bij de wensen van het beroepenveld. Zoals hierboven aangegeven, heeft het beroepenveld veel behoefte aan communicatiemedewerkers die binnen een breder kader operationele werkzaamheden kunnen uitvoeren. De vertegenwoordigers van het werkveld spreken in dit verband over de wenselijkheid van een 'hands-on-mentaliteit' en over de communicatiemedewerker als een doener die verder denkt.

Het panel begrijpt deze behoefte, maar vraagt zich wel af in hoeverre de gekozen set van competenties (en de leeruitkomsten die daaruit voortvloeien) een voldoende praktisch karakter hebben. Daarbij is het panel met name van mening dat competenties op het gebied van online communicatie veel meer gewicht zouden moeten hebben. Omdat een versterking van deze competenties ook terugkomt in het programma, gaan we er in de volgende sectie nader op in.

Verder zouden competenties op het gebied van schrijfvaardigheid en beeldselectie en –redactie meer accent kunnen krijgen. Het panel adviseert de opleiding om deze competenties te versterken.

Conclusie: Voldoende

4.2 Onderwijsleeromgeving

4.2.1 Standaard 2

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Bevindingen

Avans wil volgens het aanvraagdossier met de AdCom een praktijkgerichte Ad-opleiding in deeltijd aanbieden met de volgende kenmerken:

- De AdCom richt zich op operationele en tactische toepassingen van communicatievragen (het resultaatniveau);
- De opleiding voorziet in de behoefte van werkende volwassenen, die in deeltijdonderwijs een communicatieopleiding willen volgen in Breda;
- De opleiding voorziet in de behoefte van werkgevers aan goed geschoold personeel.

Het programma van de AdCom is tevens het programma van de eerste twee jaar van de deeltijd bacheloropleiding communicatie. Dat houdt dus in dat alle studenten die beginnen met de opleiding, de AdCom volgen. Na het behalen van het AdCom diploma kunnen studenten doorgaan met jaar 3 en 4 van de bacheloropleiding of uitstromen naar een opleiding in het werkveld.

Het programma bestaat uit vijf onderwijseenheden per jaar. Een blok is een samenhangende eenheid van leeruitkomsten. Zo'n eenheid bestaat uit twee of meer leerarrangementen over hetzelfde onderwerp (bijvoorbeeld Identiteit & imago) of beroepsonderdeel (zoals marketingcommunicatie). Het curriculum bevat de volgende onderdelen:

Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Blok 1: Basis-communicatie	Blok 2: Identiteit en Imago	Blok 3: Marketing-communicatie	Blok 4: Interne Communicatie
Basisblok Individuele Leerlijn: Zelfstandig positie innemen, Nederlands, Engels			
Blok 5: Interpersoonlijke Communicatie	Blok 6: Project-communicatie	Blok 7: Communicatieadvies	Blok 8: Communicatie-project
Basisblok Individuele Leerlijn: Persoonlijk Leiderschap & Communicatiestijl			

Avans wil het onderwijs zo flexibel mogelijk inrichten om aan te sluiten op de behoeften van de individuele studenten en het werkveld. Daarom zijn zowel de bacheloropleiding als de AdCom beschreven in termen van leeruitkomsten. Deze leeruitkomsten leggen vast wat een student moet weten, begrijpen en kunnen na afronding van een leerperiode.

In lijn met de gerichtheid op flexibiliteit is het onderwijs bij de AdCom *blended* ingericht: het onderwijs is een mix van contactonderwijs, werkplek-leren en online onderwijs (e-learning). De studenten volgen contactonderwijs op de woensdagmiddag en –avond, met drie uur onderwijs in de middag en drie uur in de avond. De studenten voeren een groot deel van de opdrachten in hun eigen werkomgeving uit. Het aandeel van de e-learning is vooralsnog

beperkt tot de leeruitkomsten Nederlands (in de Persoonlijke Leerlijn van het eerste jaar) en Content & Auteursrecht.

De opleiding richt zich op werkende studenten met een mbo-, havo- of vwo-opleiding; in de praktijk heeft 75% van de studenten een mbo-achtergrond. Studenten dienen te beschikken over een relevante werkplek waarop ze communicatiewerkzaamheden uitvoeren. Als studenten door hun opleiding of werkervaring al bepaalde leeruitkomsten behaald hebben, kunnen ze daarvoor een vrijstelling aanvragen; ze dienen dan een portfolio samen te stellen met bewijsmateriaal. De opleiding spreekt in dit verband over EVLUKS (Eerder Verworven Leeruitkomsten).

De docenten van de AdCom zijn allemaal afkomstig uit het beroepenveld en zijn werkzaam op communicatiegebied. Ze beschikken minimaal over een hbo-bachelor. Alle docenten dienen in principe over een BKE-certificering te beschikken; ten tijde van het locatiebezoek liep hiervoor een traject. Bij deze certificering wordt ook ingegaan op het werken met leeruitkomsten.

Het cluster communicatie (AdCom en bacheloropleiding) beschikt over een studieadviseur. Deze studieadviseur geeft de studenten gevraagd en ongevraagd advies over de studievoortgang. Daarnaast speelt de studieadviseur een rol in de voorlichting aan potentiële studenten, mede om ze voor te bereiden op de extra belasting die voortvloeit uit de combinatie van werken en leren.

Overwegingen

Het panel heeft kennis genomen van de visie van Avans op de relatie tussen de AdCom en de bacheloropleiding. Het panel realiseert zich dat het 2+2-principe met zich meebrengt dat de opleiding werkt met doorlopende leerlijnen tussen AdCom en bacheloropleiding. De AdCom wordt wel afgesloten met een eindopdracht, maar er is geen sprake van een eigenstandig curriculum ten opzichte van de bachelor. Dit is een ontwerp-principe, een keuze die in de beleving van het panel zowel voor- als nadelen heeft. Een voordeel is dat deze keuze goed past in de Leven Lang Leren-visie die de overheid voorstaat. Het is voor werkenden heel praktisch dat het mogelijk is om een bachelor 'in tweeën te knippen' en een diploma te halen voor een tweejarig programma. Een mogelijk nadeel is dat de AdCom door deze keuze een wat hybride opleiding wordt. Het panel heeft de indruk dat de Ad-opleiding toch wat meer anticipeert op het strategische, theoretische karakter van de hbo-bachelor dan wanneer het een 'zelfstandige' opleiding zou zijn.

Het panel heeft de indruk dat de AdCom een samenhangende opleiding is geworden. De combinatie van leeruitkomsten en leerarrangementen maken de opleiding flexibel maar geven ook structuur: het is voor studenten duidelijk wat ze moeten doen en waarom. De blokboeken die de opleiding hiervoor gebruikt, zijn volgens de panelleden van hoge kwaliteit, zowel qua inhoud als qua vormgeving.

Waar het gaat om de inhoudelijke keuzes heeft het panel wel een aantal kanttekeningen. Daarbij gaat het om twee punten: de actualiteit van het programma en het praktische karakter ervan. Als het gaat om de actualiteit, zijn vooral de ontwikkelingen op het gebied van online communicatie en de overgang van een tekst- naar een beeldcultuur van belang. De AdCom gaat wel in op online communicatie en de rol van sociale media, bijvoorbeeld in blok 3 (Online marketing) en blok 6 (Sociale media-analyse), maar de aandacht zou volgens het panel veel uitgebreider, diepgaander en praktischer kunnen zijn. Beeld speelt nog

vrijwel geen rol in het programma, hoewel de intentie bestaat om op dit gebied instap-workshops aan te bieden (bijvoorbeeld over het maken en bewerken van video). Het panel adviseert de opleiding om na te gaan in hoeverre het programma structureel meer aandacht kan geven aan ontwikkelingen op het vlak van online communicatie en beeldselectie en -redactie. Hieronder gaan we hier dieper op in

Gezien het gekozen profiel van de opleiding en de wensen van het werkveld moeten de studenten zeer bedreven zijn in programma's als Indesign, Photoshop, Excel en Powerpoint. Verder moeten ze praktische vaardigheden hebben met SEO, SEA, Google Adwords en ook met zaken als AB-testen, targeting en retargeting. De studenten moeten een campagne kunnen uitzetten op Facebook, Instagram en Snapchat en inzichten hebben op het gebied van webcare. Een paar losse workshops volstaan dan niet.

Bij communicatie wint beeld aan belang (deels ten koste van tekst). Dat houdt in dat studenten vaardig moeten zijn op het gebied van beeldselectie en -redactie; daarnaast moeten ze zelf ook beschikken over basiskennis op het gebied van fotografie. Ook de auteursrechten bij het gebruik van beeld op social media moeten aan bod komen. Tevens is een basiskennis op het gebied van video waardevol; denk aan het maken en editen van een eenvoudige film.

Een belangrijke praktische vaardigheid is het schrijven. De eerder genoemde onderzoeken van YACHT en het UWV maken duidelijk dat er een grote behoefte is aan medewerkers die goede teksten kunnen schrijven. Maar voor studenten met een mbo-achtergrond is schrijfvaardigheid niet vanzelfsprekend. In de AdCom komt schrijven onder meer aan de orde in het onderdeel Tekst & Redactie (blok 1) en in de leerlijn Nederlands. Toch adviseert het panel de opleiding om na te gaan of schrijfvaardigheid ook in de overige blokken voldoende aandacht krijgt.

Studenten moeten een praktisch onderzoek kunnen uitvoeren, maar ze moeten vooral webdata kunnen analyseren. Ze moeten een heldere rapportage kunnen maken op basis van alle gegevens die uit een analyse van social media van een organisatie te halen zijn. Verder moeten ze een analyse op het gebied van branchmarking en benchmarking kunnen maken. Dat is voor hen belangrijker dan veel te weten over onderzoekstheorie.

Een ander inhoudelijk punt is de eindopdracht. Die is nu gericht op de organisatie van en communicatie rondom een mini-symposium. Studenten kunnen daar verschillende bijdragen aan leveren die aansluiten bij de eigen competentie-ontwikkeling. Het panel is van mening dat deze opzet weliswaar veel mogelijkheden biedt, maar denkt dat de eindopdracht aan toepasbaarheid wint als deze meer keuzemogelijkheden voor studenten bevat en daarmee kan aansluiten op hun eigen werkplek en werkervaring. Het panel adviseert de opleiding daarom studenten in staat te stellen hun eigen specialisatie in de eindopdracht te verwerken.

Meer flexibiliteit in de eindopdracht maakt het ook mogelijk om ruimte te bieden aan ondernemerschap. Voor studenten die een eigen bedrijf hebben, kan het interessant zijn om hierop af te studeren. Het versterken van ondernemerschap en een ondernemende houding kan deel zijn van het programma, net zoals een onderzoekende houding dat is.

De opleiding streeft naar flexibiliteit, onder meer in tempo en volgorde. Op dit moment is die flexibiliteit in de praktijk nog beperkt; vertegenwoordigers van de opleiding geven aan nog

geen cafetariamodel te kunnen aanbieden. De volgorde van de blokken ligt vast als het gaat om het contactonderwijs; studenten die voor een bepaald blok een vrijstelling krijgen, kunnen geen andere blokken naar voren halen. Wel is het zo dat er geen inhoudelijke volgorde in de blokken zit; studenten kunnen daardoor op vier momenten instromen (bij een maatwerktraject op basis van EVLUKS). Ook kunnen ze op verschillende locaties onderwijs volgen of bepaalde colleges overslaan. De docenten geven aan dat het curriculum klaar is voor meer flexibiliteit, maar dat er een zekere kritische massa nodig is om hier een praktische invulling aan te geven. Wel werkt de opleiding aan meer tijd- en plaatsonafhankelijk materiaal (online onderwijs). Het panel heeft begrip voor de positie van de opleiding, maar acht het van belang dat de opleiding de praktische en logistieke consequenties van een verdergaande flexibilisering gegeven het aantal te verwachten studenten goed doordenkt.

Tot slot heeft het panel met veel genoegen kennisgemaakt met het docententeam. Het panel is onder de indruk van het enthousiasme, de deskundigheid en vernieuwingsgezindheid van dit team. Het is van mening dat de ontwikkeling en verzorging van de AdCom in goede handen is bij deze docenten.

Conclusie: Voldoende

4.3 Toetsing

4.3.1 Standaard 3

Het Ad-programma beschikt over een adequaat systeem van toetsing

Bevindingen

Het toetsbeleid van de AdCom is gebaseerd op het Toetsbeleidsplan AVD 2015-2019. Dit plan bevat de uitgangspunten van de toetscyclus en beschrijft de verantwoordelijkheid van de curriculumcommissie, toetscommissie en examencommissie. Daarnaast heeft de opleiding een Toetsplan (of Toetsprogramma) opgesteld. Dit is een schema met een overzicht van alle toetsen in het curriculum. Het Toetsbeleidsplan maakt duidelijk dat de opleiding aandacht heeft voor validiteit, betrouwbaarheid en transparantie van de toetsing om de objectiviteit zo sterk mogelijk te maken.

Uit het Toetsplan blijkt dat modules worden afgesloten met een schriftelijk tentamen of een praktijkopdracht. De eindopdracht wordt getoetst aan de hand van een online portfolio waarin de student bewijsmateriaal verzamelt. De toetsen worden beoordeeld aan de hand van beoordelingscriteria die zijn vastgelegd in toetsmatrizen. Deze matrizen geven de verhouding aan tussen de leeruitkomsten en de competentieniveaus.

Bij het valideren van de leeruitkomsten en bij het ontwikkelen van de toetsen hanteert de opleiding het vierogenprincipe. De individuele toetsen worden door één docent beoordeeld. Hiermee wil de opleiding voorkomen dat de toetsing te arbeidsintensief wordt.

De toetsen in de AdCom zijn leerwegaafhankelijk. Dat houdt in dat een student die de leeruitkomst buiten de opleiding heeft behaald, de toets moet kunnen doen zonder dat hij of zij het leerarrangement heeft gevolgd. Voor de docenten zijn verschillende workshops georganiseerd om te oefenen met het ontwikkelen van leeruitkomsten.

De opleiding wil de toetsing flexibeler maken. Hiertoe is een experiment Flexibilisering opgezet, dat in september 2016 van start is gegaan bij communicatie en verpleegkunde. Inmiddels is een notitie opgesteld over leerwegaafhankelijk toetsen. Elke leeruitkomst krijgt een bepaalde kleuring, om na te gaan of deze vooral gericht is op kennis of op handelen; dat bepaalt de toetsvorm. De examencommissie kijkt vooral naar technische aspecten, zoals kwaliteitseisen en indicatoren.

Avans heeft één examencommissie ingericht voor alle deeltijdopleidingen. In deze commissie heeft elke opleiding een vertegenwoordiger; er is één vertegenwoordiger voor Communicatie (zowel de bacheloropleiding en als de AdCom). Daarnaast heeft de Examencommissie één extern lid (de voorzitter). De Examencommissie houdt zich bezig met verzoeken en klachten van studenten, en neemt maatregelen bij onregelmatigheden en fraude. De examencommissie houdt zich niet bezig met de kwaliteit van toetsen; dat is de rol van de toetscommissie. De toetscommissie is bij Avans niet gemandateerd door de examencommissie; de toetsverantwoordelijkheid is in de lijn belegd.

Overwegingen

Het panel heeft het toetsprogramma en een aantal voorbeeldtoetsen bekeken. Daaruit leidt het panel af dat er voldoende variatie in toetsvormen is en dat de toetsvormen met het oog op de validiteit goed aansluiten bij de leeruitkomsten.

Het panel heeft geconstateerd dat de toetsing van het eindproduct (het mini-symposium) zich concentreert op de competenties 1, 3 en 4. Het panel adviseert om in aanvulling hierop ook competentie 6, Reflecteren en Professionaliseren, af te toetsen. Deze competentie is bij uitstek relevant voor een afsluitende opdracht.

In het gesprek met de examencommissie heeft het panel ook een beter beeld gekregen van de procedure bij het beoordelen van EVLUKS (Eerder Verworven Leeruitkomsten). Studenten die in aanmerking willen komen voor een vrijstelling, doen eerst een quickscan op basis van de criteria. Daarna bouwen ze een portfolio op om hun aanvraag te onderbouwen. De portfolio wordt beoordeeld door een valideringscommissie, die bestaat uit docenten onder voorzitterschap van een lid van de examencommissie. Maar als een student een vrijstelling krijgt voor een bepaald blok, kan de opleiding daar nog geen alternatief voor bieden.

Een alternatief voor de EVLUKS-procedure is de intake-toets. Een student die denkt dat hij of zij een leeruitkomst heeft verworven maar dat niet kan bewijzen, kan voorafgaand aan een blok een intake-toets doen. Als de student de toets haalt, hoeft hij of zij de modules in kwestie niet te volgen. Als de student de toets niet haalt, is hij of zij één toetsmoment kwijt. Normaal gesproken hebben de studenten recht op twee toetsmomenten per jaar; als een student gebruik maakt van de intake-toets, blijft er nog één toetsmogelijkheid na het blok over.

Het panel heeft zich georiënteerd op de positie van de examencommissie. Het panel is van mening dat deze commissie, die alle deeltijdopleidingen onder haar hoede heeft, op enige afstand van de dagelijkse praktijk staat. De examencommissie heeft geen rechtstreekse bemoeienis met de toetsing, die immers onder de verantwoordelijkheid van de toetscommissie staat. Aangezien de toetsverantwoordelijkheid in de lijn is belegd kan de examencommissie naar de mening van het panel onvoldoende de kwaliteit van de toetsing borgen. Het panel adviseert de praktische implicaties van de scheiding van verantwoordelijkheden van examencommissie en toetscommissie te bezien en de relatie te heroverwegen. Eén lid van de examencommissie heeft zitting in de valideringscommissie en is als zodanig betrokken bij de vrijstellingen voor de AdCom. Het panel adviseert Avans op grond van bovenstaande om goed te bewaken dat de examencommissie voldoende invulling kan geven aan haar wettelijke verplichtingen.

Conclusie: Voldoende

4.4 Algemene conclusie over de kwaliteit van het Ad-programma

Samenvattend komt het panel tot de conclusie dat de AdCom van een **voldoende** niveau is. Met de AdCom beschikt Avans over een goed doordachte en brede communicatieopleiding voor studenten met enkele jaren werkervaring. De beoogde eindkwalificaties zijn voldoende geconcretiseerd en zijn afgestemd met het werkveld. Het programma is praktisch, samenhangend en stelt de studenten in staat om deze eindkwalificaties te behalen. De kwaliteit van de toetsing is voldoende geborgd, hoewel de rol van de examencommissie hierin versterkt kan worden. Verbetering valt in de visie van het panel te bereiken door de opleiding actueler en praktischer te maken, vooral op het gebied van online communicatie

en schrijfvaardigheid. De basis voor een meer flexibele invulling van de opleiding is gelegd met het werken met leeruitkomsten en de leerwegonafhankelijke toetsing.

4.5 Aanbevelingen

Het panel adviseert de opleiding AdCom aandacht te geven aan de volgende punten:

1. Het panel is van mening dat competenties op het gebied van online communicatie meer gewicht moeten krijgen. Verder adviseert het panel de opleiding om competenties op het gebied van schrijfvaardigheid en beeld te versterken.
2. Stel de studenten in staat zelf zaken als SEO, SEA en Google Adwords te kunnen toepassen en maak ze vertrouwd met zaken als AB-testen en retargeting. Besteed ook aandacht aan webcare.
3. Leer studenten een praktisch onderzoek uit te voeren en webdata te analyseren. Studenten moeten in staat zijn een heldere rapportage te maken uit alle gegevens die uit een analyse van social media van een organisatie te halen zijn. Verder moeten ze bedreven zijn in het opzetten van een analyse op het gebied van benchmarking.
4. Besteed niet alleen aandacht aan onderzoek en een onderzoekende houding, maar ook aan ondernemerschap en een ondernemende houding.
5. Het panel adviseert om voldoende aandacht te geven aan beeldselectie en –redactie, inclusief zelf foto's maken. Ook de auteursrechten bij het gebruik van beeld op social media moeten aan bod komen. Tevens is basiskennis op het gebied van video waardevol; denk aan het maken en editen van een eenvoudige film.
6. Het panel is van mening dat de eindopdracht aan toepasbaarheid wint als deze meer keuzemogelijkheden voor studenten bevat. Het panel adviseert de opleiding daarom studenten in staat te stellen hun eigen specialisatie in de eindopdracht te verwerken.
7. Tot slot adviseert het panel Avans wel om goed te bewaken dat de examencommissie voldoende invulling kan geven aan haar wettelijke verplichtingen.

5 Overzicht oordelen

Onderwerp	Standaarden	Oordeel
1 Beoogde eindkwalificaties	1. De beoogde eindkwalificaties van het Ad-programma zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen	Voldoende
2 Onderwijsleeromgeving	2. Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren	Voldoende
3 Toetsing	3. Het Ad-programma beschikt over een adequaat systeem van toetsing	Voldoende
Algemene conclusie		Voldoende

V = voldoende O = onvoldoende

Bijlage 1: Samenstelling panel

Het panel is als volgt samengesteld:

Prof. dr. J.M. Pieters (voorzitter)

Jules Pieters is emeritus-hoogleraar (sinds 2012) *Toegepaste Psychologie met bijzondere aandacht voor leren en instructie* aan de Universiteit Twente.

Studie Psychologie aan de Katholieke Universiteit Nijmegen, afgesloten met promotie in 1980. Vanaf 1980 verbonden aan Technische Hogeschool Twente. In 1991 benoeming tot hoogleraar Instructietechnologie, in 2002 hoogleraar Toegepaste Psychologie. Van 1995 tot 2002 decaan van de Faculteit Toegepaste Onderwijskunde. Van 2002 tot 2009 (m.u.v. 2007) directeur van de opleiding Psychologie aan de Universiteit Twente. Van 2007 tot 2012 voorzitter van de vakgroep Curriculumontwerp & Onderwijsinnovatie (C&O) en wetenschappelijk directeur van het Instituut voor de Universitaire Lerarenopleiding ELAN. Actief in beroepsverenigingen, vanaf 1992 tot 2002 lid en voorzitter bestuur van de VOR (Vereniging voor Onderwijsresearch), van 2003 tot 2010 lid en voorzitter bestuur van NIP (Nederlands Instituut van Psychologen), en als voorzitter VELON (Vereniging Lerarenopleiders Nederland) van 2012 tot 2016. Actief in beoordelingscommissies voor onderwijs (NVAO, QANU, NQA, Hobéon) en voor onderzoek (NWO, NRO).

Drs. F.W. Dillingh (panellid)

De heer Dillingh beschikt over onderwijsdeskundigheid als hoofddocent en opleidingscoördinator van de hbo-bacheloropleiding Communicatie bij Christelijke Hogeschool Windesheim, waar hij onder meer voorzitter is geweest van het managementteam, begeleidingsteam, curriculumcommissie en examencommissie. Sinds 2014 is hij voorzitter van de domeinexamencommissie Communicatie, Moderne Vreemde Talen en Europese Studies en lid van de centrale examencommissie van LOI Hogeschool.

Drs. W.J. Michels (panellid)

De heer Michels wordt ingezet vanwege zijn deskundigheid op het gebied van communicatie. De heer Michels is eigenaar van Michels Communicatie, werkt als docent communicatie aan Fontys Hogescholen, Open Universiteit Nederland, Kluwer Vlaanderen en is docent en examinator aan SRM Marketing- & Communicatie-opleidingen. Hij is medeoprichter van Instituut voor Multimedia Design aan Fontys Hogescholen en heeft enkele minoren ontwikkeld. De heer Michels geeft voor zijn communicatiebureau Michels Communicatie veel lezingen en workshops in Nederland en Vlaanderen over creatief denken en communicatiestrategie. De heer Michels heeft meerdere communicatieboeken voor het HBO op zijn naam staan waaronder Communicatiestrategie en het Handboek Communicatie.

W.M. Rouw (student-lid)

De heer Rouw wordt ingezet als studentlid. De heer Rouw volgt de opleiding Communicatie bij Hogeschool Windesheim, waar hij lid is van de opleidingscommissie en actief is geweest binnen de studievereniging Dimensie. Hij is representatief voor de primaire doelgroep van de opleiding en beschikt over studentgebonden deskundigheden met betrekking tot de studielast, de onderwijsaanpak, de voorzieningen en de kwaliteitszorg bij opleidingen in het domein.

Alle panelleden hebben een onafhankelijkheids- en onpartijdigheidsverklaring ingevuld en ondertekend.

Het panel werd bijgestaan door Ed Lansink, beleidsmedewerker NVAO, procescoördinator en Erik van der Spek, mede-eigenaar van Hendrixx Van der Spek, secretaris.

Bijlage 2: Programma locatiebezoek

Het panel heeft een bezoek gebracht aan Avans Hogeschool op 15 juni 2017.

Locatie: Hogeschoollaan 1 te Breda

Programma:

Tijdstip	Thema	Deelnemers
08.45u – 9.00u	Ontvangst en kennismaking	<ul style="list-style-type: none"> Maarten Bremer – directeur Avans Deeltijd Angelique Botman – Adjunct directeur cluster C&C (Commerce & Communicatie) Annemieke Calatz- voorzitter curriculumcommissie
09.00u – 10.00u	Vooroverleg panel en bestuderen documentatie	Panel
10.00u - 11.00u	Sessie 1: Gesprek opleidingsmanagement en voorzitter curriculumcommissie	<ul style="list-style-type: none"> Maarten Bremer – directeur Avans Deeltijd Angelique Botman – Adjunct directeur cluster C&C (Commerce & Communicatie) Annemieke Calatz- voorzitter curriculumcommissie
11.00u - 11.15u	Pauze	
11.15u - 12.00u	Sessie 2: Gesprek vertegenwoordigers werkveld	<ul style="list-style-type: none"> Erik Martens - MSL Group John Janssen – Janssen Communicatie&Management Peter Kal – Avans en YourPartner Communicatie
12.00u - 12.45u	Sessie 3: Gesprek vertegenwoordigers Examencommissie en Opleidingscommissie <i>(inclusief vertegenwoordiging flexibiliseringstraject)</i>	<ul style="list-style-type: none"> Ronald Cloosterman (beleidsadviseur) Frank Vriens (onderwijskundige) Marcel Wigmans (examencommissie) Esther Brinkhoff (examencommissie) <p><i>Onder voorbehoud:</i> Leo Broekhuizen (opleidingscommissie)</p>
12.45u - 13.30u	Lunch (besloten), overleg en bestuderen documentatie	

13.30u – 14.15u	Sessie 4: Gesprek docententeam en vertegenwoordiger toetscommissie	<ul style="list-style-type: none"> • Theo Bosters (docent/curriculumcie) • Rita ten Grotenhuis (docent/curriculumcie) • Paula Zweekhorst (docent/curriculumcie/toetscie) • Stéphanie van Noordt (docent) • Florentien Reineke (studieadviseur)
14.15u – 16.00u	Paneloverleg (besloten): voorlopige oordeelsvorming en inventarisatie resterende vraagpunten <i>14.30 u telefonisch gesprek (evt. skype) met Mariël Burgers (student 1e jr.)</i>	Panel
16.15u	Korte terugkoppeling door panelvoorzitter naar opleiding	Alle deelnemers zijn welkom.

Bijlage 3: Overzicht van bestudeerde documenten

Informatiedossier Ad-programma/instelling

- Informatiedossier t.b.v. Aanvraag (Beperkte) Toets Nieuwe Opleiding Associate Degree Communicatie, AvansHogeschool

Bijlagen:

- Bijlage A Aanbiedingsbrief AD Communicatie
- Bijlage B Aanmelden en wijzigen Opleiding AD Com
- Bijlage C Aanvraag TNO Associate Degree Communicatie
- Bijlage D Aanvraag Afstudeergarantie
- Bijlage E Besluit MinOCW doelmatigheidstoets Avans

- Bijlage 1 Competenties en deelcompetenties Avans AD Communicatie
- Bijlage 2 LOCO competenties in relatie tot Dublin Descriptoren, generieke ...
- Bijlage 3 BNP model Logeion 16-12-2015
- Bijlage 4 Marktonderzoek Associate Degree Communicatie april-2016
- Bijlage 5 Competentiematrix
- Bijlage 6 Opleidingskader Bachelor of Communication Deeltijd
- Bijlage 7 Opleidingskader AD Communicatie Concept
- Bijlage 8 Notitie Onderwijsvisie
- Bijlage 9 Blokboeken:
 - A Blokboek Basiscommunicatie
 - B Blokboek Identiteit & Communicatie
 - C Blokboek Marketingcommunicatie
 - D Strategisch werkdocument Interne Communicatie
 - E Blokboek Individuele Leerlijn
- Bijlage 10 Doorlopende onderzoeksleerlijn AVD
- Bijlage 11 Beschrijving AD Eindopdracht
- Bijlage 12 Onderwijsovereenkomst Avans Hogeschool Experiment Leerkomsten
- Bijlage 13 Docentenoverzicht
- Bijlage 14 Toetsbeleidsplan AVD 2015-2019
- Bijlage 15 Toetsprogramma
- Bijlage 16 Toetsmateriaal blok 1 en blok 2
 - Blok 1A COVR
 - Blok 1B TENR
 - Blok 1C CENA
 - Blok 2A ICU
 - Blok 2B ICU
 - Blok 2C ICU
 - Individuele Leerlijn
- Bijlage 17 AVD algemene OER 2016-2017 def
- Bijlage 18 AVD ADCOM Oer (concept)
- Bijlage 19 Huishoudelijk reglement Examencommissie AVD 2016-2017

Bijlage 4: Lijst met afkortingen

Ad	Associate Degree
Ba	bachelor
BNP	BeroepsFunctieProfielen
EC	European Credits (studiepunten)
EQF	European Qualifications Framework
EVLUKS	Eerder Verworven Leeruitkomsten
mbo	middelbaar beroepsonderwijs
hbo	hoger beroepsonderwijs
LOCO	Landelijk Overleg Communicatie Opleidingen
Ma	master
NVAO	Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
Wo	wetenschappelijk onderwijs

Het adviesrapport is tot stand gekomen in opdracht van de NVAO met het oog op beperkte toetsing van het nieuwe Associate-degreeprogramma Communicatie van Avans Hogeschool

Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO)
Parkstraat 28
Postbus 85498 | 2508 CD DEN HAAG
T 31 70 312 23 00
E info@nvao.net
W www.nvao.net

Aanvraagnummer 005389